

**Riktlinjer för lokalt
utvecklingsarbete i
Stockholms stad
September 2015**

stockholm.se

Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete i Stockholms stad
Juni 2015

Dnr: 171-1405/2015

Utgivare: Stadsledningskontoret

Kontaktperson: Johanna Löfvenius

Syfte

En utveckling mot en hållbar och jämlik stad förutsätter att Stockholms stad fokuserar på de områden som har de största utvecklingsbehoven. Det krävs också en utvecklade samverkan inom stadens organisation och stabila och tydliga förutsättningar för alla de förvaltningar och bolag som tillsammans ska skapa en positiv utveckling i hela Stockholm.

Dessa riktlinjer syftar till att tydliggöra ansvarsfördelning och arbetssätt för ett lokalt och decentraliserat utvecklingsarbete inom Stockholms stad och till att tydliggöra stadsdelsnämndernas roll och mandat. Ett annat syfte är att tydliggöra hur det lokala arbetet hänger samman med den övergripande inriktningen i fullmäktiges övergripande vision, budgetinriktning och andra stadsövergripande utvecklingsprocesser. Lokalt utvecklingsarbete ska samordnas med det demokratiutvecklingsarbete som intensifierats från och med 2015.

Lokala utvecklingsprogram ska tas fram av alla stadsdelsnämnder men det är särskilt viktigt att staden fokuserar på de områden som har störst utmaningar.

Riktlinjerna har utarbetats under 2015 och gäller tills vidare.

Utgångspunkter

Stadens övergripande vision beskriver kvaliteter i det framtida Stockholm år 2040 med samma indelning som fullmäktiges inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Den långsiktiga visionen är en utgångspunkt för mål, indikatorer och aktiviteter i stadens årliga budget. Visionen beskrivs på en övergripande nivå och är i allt väsentligt relevant för hela staden. Vissa delar av målen är inom räckhåll medan det inom andra områden krävs ett omfattande utvecklingsarbete för att uppnå visionen.

Den långsiktiga utvecklingen i Stockholm har ur de flesta perspektiv gått mot en allt mer segregerad stad. Det finns stora och växande sociala skillnader inom Stockholms stad. Människor lever under olika villkor och med olika förutsättningar. För att kunna vända den utvecklingen krävs tydliga prioriteringar och en medveten långsiktig strategi med en kombination av stadsövergripande prioriteringar och lokala insatser som utgår från stadsdelarnas förutsättningar och invånarnas egna prioriteringar.

Det lokala utvecklingsarbetet är decentraliserat med ett tydligt medborgarperspektiv. I arbetet ska den gemensamma visionen konkretiseras i form av långsiktiga mål och åtgärder i lokala utvecklingsprogram. Programmen utgår från analyser av lokala förhållanden och en dialog med invånare, lokala aktörer samt förtroendevalda och medarbetare inom stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Under perioden 2015-2017 pågår arbetet inom Kommissionen för socialt hållbart Stockholm med kartläggningar av sociala skillnader inom staden och förslag till åtgärder på en stadsövergripande nivå. Kommissionens analyser och förslag till åtgärder och strategier och ska tillsammans med de lokala analyserna utgöra utgångspunkt för de lokala utvecklingsprogrammen.

En slutsats av kommissionens analyser är att behoven av såväl stadsövergripande prioriteringar som ett lokalt utvecklingsarbete för ett uppnå en hållbar utveckling är särskilt stora inom följande stadsdelsnämnder:

- Rinkeby-Kista
- Spånga-Tensta
- Hässelby-Vällingby
- Skärholmen
- Enskede-Årsta-Vantör
- Farsta
- Skarpnäck

Övergripande riktlinjer

1. Lokalt utvecklingsarbete ska utgå från ett medborgarperspektiv med stadsdelsnämnderna som nav
Stadsdelsnämnderna har en nyckelroll i utvecklingen av den lokala demokratin och i att stärka delaktigheten och inflytandet för allastockholmare. Stadsdelsnämnderna ska ha mandat och resurser för utvecklingsarbetet och därmed stimulera processer som över tid

är stabila och som bidrar till det långsiktiga målet om Stockholm som jämlik och hållbar stad. En stark samverkan med lokala nätverk, föreningar, företag och offentliga myndigheter är en viktig utgångspunkt i detta arbete

Staden ska utvecklas i dialog med invånarna och i samverkan med många olika intressenter. Stadsdelsnämnderna ska leda arbetet med olika sorters medborgardialoger, vilket innebär att de identifierar när ett behov av att hålla en medborgardialog uppstår, vilken frågeställning dialogen ska behandla, vilka dialogformer som är lämpliga samt bjuder in till dialog. Berörda facknämnder och bolagsstyrelser ska vid behov medverka vid dialogerna. Dialogerna ska bygga på kunskap och erfarenheter från tidigare dialogarbete inom staden och präglas av tydlighet, i synnerhet gällande vilket utrymme som finns för medborgarna att påverka.

Medborgarförslag, medborgarkontor, lokala råd samt mer tillgängliga mötesformer kan utgöra andra verktyg för att utveckla den lokala demokratin.

2. Alla stadsdelar ska utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och unika kvaliteter med utgångspunkt i den lokala målbilden

Förutsättningarna att nå en hållbar utveckling i enlighet med stadens övergripande vision skiljer sig mellan olika delar av staden. Till exempel kan tillgången på arbetsplatser, skolresultat, kulturutbud, grönområden och service se olika ut. Utgångspunkten är att det ska finnas jämlika förutsättningar inom stadens olika delar, samtidigt som staden bör sträva efter att utveckla stadsdelarnas unika kvaliteter.

Gemensamt för många stadsdelar i ytterstaden är att det behövs fler arbetsplatser, bättre förutsättningar för levande centrum och tydligare fysiska kopplingar mellan olika stadsdelar. Därför är det viktigt med ett lärande mellan stadsdelsnämnderna och en stadsövergripande samordning.

Stadsdelarnas lokala analyserna ska vara allsidiga och berör samtliga av de fyra hållbarhetsbegreppen i fullmäktiges budget, även om huvudfokus kan ligga på något av målen. Det är också väsentligt att redan i analyskedet utveckla metoder att mäta måluppfyllelse. Det lokala utvecklingsarbetet får härigenom en tydlig koppling till inriktningsmålen i ILS och stadsdelsnämndernas ordinarie verksamhetsplanering.

De mål och åtgärder som i analysen bedöms vara mest angelägna ska prioriteras i konkreta lokala utvecklingsprogram. Det är också angeläget att inom de aktuella stadsdelsnämndernas verksamhet och geografiska område göra medvetna val och prioriteringar för att åtgärderna ska ge tydliga och hållbara effekter

Det lokala utvecklingsarbetet ska genomföras som en del av berörda stadsdelsnämnders verksamhet. Därmed kan nya nämndmål och åtgärder utarbetas fortlöpande, i takt med att tidigare nämndmål uppnåtts och åtgärder genomförts.

3. Resurser ska styras till områden med störst behov

Sociala hållbarhetskommisionen ger underlag som stöd för Stockholms stad att göra välavvägda prioriteringar i utvecklingsarbetet och inom den ordinarie verksamheten så att stadens resurser används så effektivt som möjligt.

Det finns ett antal stadsdelar i som behöver prioriteras särskilt av facknämnder och bolagsstyrelser för att minska skillnaderna. Samarbetet kring de lokala utvecklingsprogrammen är viktigt för staden som helhet. Facknämnder och bolagsstyrelser ska i sina verksamhetsplaner särskilt redovisa vilka prioriteringar som görs för att bidra till utvecklingen i de aktuella områdena. Prioriteringarna ska tydligt anges i form av nämndmål och/eller aktiviteter i ILS för att möjliggöra en mer stringent uppföljning.

4. Uppföljningen och samordningen av det lokala arbetet ska fördjupas

Kommunstyrelsens ytterstads- och demokratiutskott har ansvar för samordning av det lokala utvecklingsarbetet. Utskottet ska vidare vara pådrivande och följa upp nämnders och bolagsstyrelsers arbete i ytterstaden och hur de arbetar med att stärka demokratin i hela staden.

Samordningen innefattar bland annat nätverksbyggande och kompetensutveckling för relevanta funktioner inom staden. Det är viktigt att Stockholms stad har en omvärldsbevakning och tar till sig goda exempel från andra städer i landet eller internationellt. Kommunstyrelsens omvärldsbevakning ökar möjligheterna att samarbeta med forskning eller att åstadkomma extern finansiering av angelägna projekt. Det är också angeläget att kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter kan bistå med expertkompetens inom rådets ansvarsområde.

Kommunstyrelsen svarar för att det långsiktigt finns tillräckliga resurser för det lokala utvecklingsarbetet och en balans mellan investeringar, projekt och löpande verksamhet. Behovet av resurser till stadsdelsnämnderna och övriga nämnder och bolagsstyrelser prövas årligen i samband med beslut om KF-budget. För vissa förebyggande åtgärder kan det finnas möjlighet till finansiering via stadens sociala investeringsfond.

Punkt 5

Organisation för lokalt utvecklingsarbete

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnderna ansvarsområden kan sammanfattas på följande sätt.

- Leda och samordna arbetet med att ta fram utvecklingsprogram
- Analysera nuläge och trender inom olika delar av stadsdelsnämndens område i samråd med berörda facknämnder och bolagsstyrelser
- Identifiera geografiska och tematiska fokusfrågor med utgångspunkt från den övergripande visionen och kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm
- Leda arbetet med medborgardialoger och utveckling av den lokala demokratin
- Samverka enligt riktlinjer med andra berörda aktörer som facknämnder, bolag, polisen, fastighetsägare och andra delar av civilsamhället.
- Samordna genomförande och svarar för uppföljning och utvärdering

Facknämnder och bolagsstyrelser

Många av stadens facknämnder och bolagsstyrelser har stor inverkan på de lokala förhållandena i stadsdelarna. De medborgarförslag som inkommer till staden rör ofta exempelvis trafiknämndens, utbildningsnämndens, kulturförvaltningens eller bostadsbolagens ansvarsområden. Deltagandet från facknämnder och bolagsstyrelser är därmed avgörande för möjligheterna att genomföra de lokala utvecklingsprogrammen.

Facknämnder och bolagsstyrelser ansvarsområden kan sammanfattas på följande sätt.

- Aktiv medverkan i stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsarbete och i medborgardialoger
- Förbättrad uppföljning av den egna resursfördelningen till olika delar av staden för att bidra till minskade skillnader och social och demokratisk hållbarhet
- Prioritering av insatser inom det egna ansvarsområdet som leder till minskade skillnader och social sammanhållning inom staden
- Berörda nämnder och bolagsstyrelser deltar med sina respektive kompetenser i stadsbyggnadsnämndens områdesplanering
- Stadens bostadsbolag har extra stort ansvar för att bidra till den lokala utvecklingen i de stadsdelar där bolagen har större bestånd.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB säkerställer en god samordning inom koncernen och att dotterbolagen deltar på ett aktivt sätt utifrån sina respektive ansvarsområden.

Kommunstyrelsen

Enligt KF-budget ska kommunstyrelsen via ytterstads- och demokratiutskottet vara pådrivande och följa upp nämnders och bolagsstyrelsers arbete i ytterstaden.

Kommunstyrelsens ansvar för det lokala arbetet kan sammanfattas på följande sätt.

- Säkerställa kopplingen till stadens övergripande vision och mål i budget och till den sociala hållbarhetskommisionens analyser och förslag till åtgärder
- Samlad uppföljning av nämnders och bolagsstyrelsers insatser för att genomföra de lokala utvecklingsprogrammen
- Underlätta finansiering av projekt via stadens sociala investeringsfond eller via externa utvecklingsmedel eller särskilda resurstillskott i budget
- Ansvarar för löpande samordning, nätverksbyggande och kompetensutveckling för relevanta funktioner inom staden, som t.ex stadens råd för mänskliga rättigheter.

Genomförande

Genomförandet av riktlinjerna samordnas med stadens process för budget och uppföljning i enlighet med ILS. Större åtgärder behöver därmed preciseras i berörda nämnders och bolagsstyrelsers budgetunderlag på våren för att kunna hanteras i KF-budget på

hösten. Uppföljningen ska också kopplas till ordinarie tertialrapporter. Stadsledningskontoret kommer att utfärda kompletterande anvisningar för detta från och med 2016.